

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Ryszard Witkowski (sprawozdawca)

w sprawie **R. G.**,

oskarżonego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 20 września 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonego

od postanowienia Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z 8 kwietnia 2022 r. sygn. akt

II K 1283/20,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę
Sądowi Rejonowemu w Inowrocławiu do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Inowrocławiu skierował w dniu 31 grudnia 2020 r. do Sądu Rejonowego w Inowrocławiu akt oskarżenia o sygn. akt PR 1 Ds [...] przeciwko R. G., którego oskarżył o to, że:

1. w okresie od 25 stycznia 2010 r. do 16 maja 2011 r. w I., działając w warunkach czynu ciągłego, w wykonaniu jednego zamiaru, w złożonych Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w I., deklaracjach w podatku od towarów i usług VAT-7 za miesiące grudzień 2009 r., styczeń 2010 r., luty 2010 r., marzec 2010 r., kwiecień 2010 r., maj 2010 r., czerwiec 2010 r., sierpień

2010 r., wrzesień 2010 r., październik 2010 r., listopad 2010 r. i grudzień 2010 r. podał nieprawdę ujmując i rozliczając w podatku naliczonym od towarów i usług kwoty nieudokumentowane fakturami VAT, czym naruszył przepisy art. 86 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.) oraz nie ujmując w podatku należnym od towarów i usług kwot wynikających z faktur VAT dokumentujących świadczone przez siebie usługi, czym naruszył przepis art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.), przez co naraził na uszczuplenie podatek od towarów i usług na kwotę łączną 185 904 zł, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.;

1. w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 stycznia 2011 r. w I., nierzetelnie prowadził księgę w postaci ewidencji sprzedaży w podatku od towarów i usług za okres od stycznia 2009 r. do stycznia 2011 r., do czego był zobowiązany na mocy art. 109 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U z 2004 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.), przez nieewidencjonowanie faktur VAT dokumentujących świadczone przez siebie usługi, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 61 § 1 k.k.s.;

2. w okresie od 1 maja 2010 r. do 15 grudnia 2014 r. uchylał się od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych nie ujawniając Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w I. podstawy opodatkowania w postaci dochodu uzyskanego z pozarolniczej działalności gospodarczej w 2009 r., opodatkowanego na zasadach określonych art. 30c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w 2009 r., przez co naraził na uszczuplenie podatek w kwocie 158 116 zł, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 54 § 2 k.k.s.

Sąd Rejonowy w Inowrocławiu postanowieniem z 26 marca 2021 r. sygn. akt II K 1283/20, na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s., umorzył postępowanie w zakresie czynu określonego w pkt III aktu oskarżenia, tj. przestępstwa skarbowego z art. 54 § 2 k.k.s. Postanowienie

to nie zostało zaskarżone przez strony i uprawomocniło się z dniem 28 kwietnia 2021 r.

Złożenie sprzeciwu przez obrońcę oskarżonego od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z 26 marca 2021 r. sygn. akt II K 1283/20, skutkowało wydaniem postanowienia z 5 października 2021 r. sygn. akt II K 1283/20, umarzającego na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s., postępowanie w zakresie czynu określonego w pkt II aktu oskarżenia, tj. przestępstwa skarbowego z art. 61 § 1 k.k.s., które uprawomocniło się z dniem 1 grudnia 2021 r. oraz **postanowienia z 8 kwietnia 2022 r. sygn. akt II K 1283/20**, umarzającego na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s. postępowanie w zakresie czynu określonego w pkt I aktu oskarżenia, tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., które uprawomocniło się z dniem 16 kwietnia 2022 r.

W części motywacyjnej zaskarżonego niniejszą kasacją postanowienia Sąd *a quo* podniósł, że zgodnie z art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s. karalność przestępstwa skarbowego ustaje, jeżeli od jego popełnienia upłynęło 5 lat - gdy czyn jest zagrożony karą grzywny, karą ograniczenia wolności lub karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat. Ponadto Sąd wskazał, iż zgodnie z przepisem art. 44 § 5 k.k.s., jeżeli w okresie przewidzianym w art. 44 § 1 k.k.s. wszczęto postępowanie przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przestępstwa skarbowego, o którym mowa w treści art. 44 § 1 pkt 1 k.k.s., ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Sąd ten wskazał jednocześnie, że w dniu 9 marca 2015 r. doszło do przekształcenia postępowania w fazę *ad personam*, okoliczność ta skutkowała ustaniem karalności przestępstwa skarbowego w dniu 31 grudnia 2021 r. Ponadto zdaniem Sądu Rejonowego „w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy Kodeksu karnego skarbowego w dotychczasowym brzmieniu z uwagi na fakt, iż ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie uchyliła działania art. 1 § 1 k.k.s.”

Prokurator Generalny zaskarżył to postanowienie w całości i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie art. 15 zzz¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jednolity Dz.U.2021.2095) w zw. z art. 7 i art. 8 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1023) oraz w zw. z art. 44 § 1 pkt 1, § 3 i § 5 k.k.s., polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, że karalność zarzucanego oskarżonemu w pkt I aktu oskarżenia przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., popełnionego w okresie od 25 stycznia 2010 r. do 16 maja 2011 r., w sytuacji przekształcenia prowadzonego dochodzenia w fazę *ad personam* w dniu 9 marca 2015 r. ustała w dniu 31 grudnia 2021 r., co skutkowało niesłusznym umorzeniem postępowania na podstawie art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., pomimo iż zgodnie z treścią wymienionego przepisu art. 15 zzz¹ ust. 1 i 2, który wszedł w życie z dniem 22 czerwca 2021 r., tj. przed upływem terminu przedawnienia wskazanego czynu, bieg karalności zarzucanego oskarżonemu przestępstwa skarbowego został wstrzymany w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu, a okresy te liczy się od dnia 14 marca 2020 r. - w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego oraz od dnia 20 marca 2020 r. - w przypadku stanu epidemii, przy czym stosownie do brzmienia § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2022 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U.2022.1025), z dniem 16 maja 2022 r. ustalono, iż w miejsce stanu epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej występuje stan zagrożenia epidemicznego - wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Inowrocławiu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna. W pierwszej kolejności należy podnieść, że na mocy art. 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1023),

dokonano zmiany ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, m.in. poprzez dodanie art. 15 zzz¹ ust. 1 i 2, który stanowi, iż: „w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie biegnie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe”. Jednocześnie ustawodawca w dalszej części tej regulacji zaznaczył, że wskazane powyżej okresy spoczyniania biegu przedawnienia liczy się od dnia 14 marca 2020 r. - w przypadku stanu zagrożenia epidemicznego, oraz od dnia 20 marca 2020 r. - w przypadku stanu epidemii.

Ponadto na mocy art. 7 ustawy nowelizującej z dnia 20 kwietnia 2021 r. do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oraz kar orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął, zaś sam akt normatywny wszedł w życie zgodnie z regulacją art. 8 - po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, które nastąpiło w dniu 7 czerwca 2021 r., tj. z dniem 22 czerwca 2021 r.

Zestawiając powyższe z treścią art. z art. 44 § 1 pkt 1 i § 5 k.k.s., zgodnie z którym karalność przestępstwa skarbowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło lat 5 - gdy czyn stanowi przestępstwo skarbowe zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności lub karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 3 lat (do której to kategorii niewątpliwie należy zaliczyć zarzucone oskarżonemu w pkt I aktu oskarżenia przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.), zaś w sytuacji wszczęcia w tym okresie postępowania przeciwko sprawcy, karalność popełnionego przez niego przestępstwa skarbowego określonego w § 1 pkt 1 ustaje z upływem kolejnych 5 lat. Ponadto zauważyć równocześnie trzeba, że zgodnie z treścią art. 44 § 3 k.k.s. termin przedawnienia wskazanego przestępstwa skarbowego, które polegało na narażeniu na uszczuplenie podatku od towarów i usług, rozpoczął bieg z końcem roku, w którym upłynął termin płatności tej należności, który przypadał na 31 grudnia 2011 r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż w przekształcenie postępowania przygotowawczego w fazę *ad personam* nastąpiło w dniu 9 marca 2015 r., albowiem wówczas wykonano czynności ogłoszenia R. G. postanowienia o przedstawieniu zarzutów i przesłuchania wymienionego w charakterze podejrzanego. Okoliczność ta spowodowała wydłużenie podstawowego terminu przedawnienia karalności zarzucanego oskarżonemu przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. do dnia 31 grudnia 2021 r. Jednak jeszcze przed jego upływem wszedł w życie wspomniany art. 15 zzz¹ ust. 1 i 2 przywołanej wyżej ustawy z dnia 2 marca 2020 r., na mocy którego to przepisu, odczytywanego w powiązaniu z art. 7 ustawy nowelizującej z dnia 20 kwietnia 2021 r., nastąpiło wstrzymanie biegu przedawnienia jego karalności.

Nadmienić wypada również, iż rzeczony termin przedawnienia karalności wskazanego powyżej czynu spoczywał także w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 15 maja 2020 r., na mocy regulacji z art. 15 zzz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, który to przepis został uchylony z dniem 16 maja 2020 r. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 14 września 2022 r. sygn. akt I KZP 9/22). Spoczynek ten trwał nieprzerwanie do 1 lipca 2023 r. Z tą datą, na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1118), stan ten został odwołany.

Tylko dla porządku wspomnieć należy, iż obowiązujący od 16 maja 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony został na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z 12 maja 2022 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1028). Stan epidemii natomiast, wprowadzony na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2022 poz. 340), obowiązywał od 20 marca 2020 r. do 12 maja 2022 r., kiedy to uchylony został na mocy

rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2022 poz. 1027).

Konkludując, karalność czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia, którego dotyczy zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Inowrocławiu nie ustała, albowiem bieg terminu przedawnienia karalności został wstrzymany na czas trwania stanu epidemii oraz stanu zagrożenia epidemicznego. Odmienne konkluzje sądu *a quo* w tej kwestii były wynikiem obrazy prawa materialnego w wyżej przedstawionej postaci (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 7 lutego 2023 r. sygn. IV KK 442/22)

Stwierdzając zatem, że przedmiotowy czyn nie jest przedawniony, należało uchylić postanowienie sądu *a quo* w zakresie umorzenia postępowania co do przedmiotowego czynu. W tych granicach Sąd Rejonowy w Inowrocławiu powinien rozpoznać sprawę ponownie.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

(B.B.)

[ms]